Θέατρο Stary Κρακοβίας: *Ζαρατούστρα*
Ωδείο Ηρώδου του Αττικού

Το Θέατρο Stary της Κρακοβίας παρουσίασε στο Ηρώδειο μια «δύσκολη» παράσταση, η οποία παρά την εμφύτευσή της σε λάθος χώρο και πλαίσιο δεν έπαυε να αποκαλύπτει μιαν ενδιαφέρουσα δραματουργική προβληματική, καθώς και μιαν ιδιάζουσα σκηνική δύναμη.
Ούτως ή άλλως, το υλικό που επέλεξε να επεξεργαστεί ο Krystian Lupa θέτει μεγάλες δυσκολίες. Ο Νίτσε αφ' ενός αποτελεί άξονα αναφοράς για τη σκέψη και την τέχνη του 20ου αιώνος και εντεύθεν, αλλά η δραματουργική του αξιοποίηση μοιάζει κάθε άλλο παρά αυτονόητη.
Ο σκηνοθέτης αξιοποίησε το υλικό του νιτσεϊκού *Τάδε έφη Ζαρατούστρα* ως πρώτο μέρος της παράστασης και το έργο του Einar Schleef *Τριλογία Νίτσε* ως δεύτερο μέρος και συγχρόνως σχολιαστική απόληξη του πρώτου, μέσα από την αντιπαράθεση της σκέψης του δημιουργού με τον ίδιο ως μια πεπερασμένη ατομικότητα που εισβάλλει στο περιβάλλον που δομείται γύρω από το δημιούργημά του.
Στο πρώτο μέρος ανιχνεύθηκε μια θεατρικότητα διόλου αυτονόητη, αλλά η οποία παρουσίαζε πολύ μεγαλύτερο ενδιαφέρον από την ευχερέστερα προσλαμβανόμενη δραματική δομή του δεύτερου. Η καταφυγή στην κατασκευή μιας νιτσεϊκής «μυθολογίας» αποτέλεσε το κλειδί για την ανάγνωση των αποφθεγμάτων του *Τάδε έφη Ζαρατούστρα* ως υλικού σχολιαστικού της ανθρώπινης σύγκρουσης.
Η διαχείριση της υποκριτικής εσωτερικότητας ως του λιτότερου μέσου για να αποδοθεί ο λόγος και της εξωστρεφούς θεατρικότητας που δημιουργεί ένα αναγνωρίσιμο περιβάλλον αρχετύπων αποτελεί τον σκηνοθετικό άξονα της παράστασης του Lupa και -στο βαθμό που μπορεί να υπηρετηθεί από τους ηθοποιούς του- εξασφαλίζει και το κύρος της αναζήτησης. Το γκροτέσκο, η καρικατούρα και η θεατρική σύμβαση εναλλάσσονταν στην παράσταση με την άκρα λιτότητα και την προσωπική πρόσληψη μιας ανάγνωσης που προσεγγίζει τον Νίτσε όχι ως ζεύγμα δραματικών αντιθέτων, αλλά ως ανοιχτή αντίφαση που είναι τραγική επειδή έχει επίγνωση της απώλειας της τραγικότητας.
Η έκπληξη προκύπτει από την αθωότητα που δημιουργεί θεατρικά συμβάντα, καθώς έρχεται αντιμέτωπη με ένα από τα πιο φιλόδοξα κείμενα του πολιτισμού μας από την άποψη της συνολικής επαναδιατύπωσης του ίδιου του πολιτισμού.
Σε αυτό το πλαίσιο, το δεύτερο μέρος με την *Τριλογία Νίτσε* του Schleef, αν και κατ' αρχήν αποτελεί ευκολότερο θεατρικό υλικό, τελικώς φαίνεται να πλατυάζει και να αποδυναμώνει την όλη σύνθεση.
Εντούτοις, θα πρέπει να σημειωθεί ότι είναι πιθανότατα αυτό ακριβώς το μέρος χάρη στο οποίο διασώθηκε –όσο διασώθηκε- η προσληπτικότητα της παράστασης στο Ηρώδειο, καθώς η κυρίως σύλληψη βρέθηκε ίσως στον πιο ακατάλληλο δυνατό χώρο για τις αισθητικές προδιαγραφές της.
Μια παράσταση κλειστού θεάτρου μεταφέρθηκε στο δυσκολότερο υπαίθριο «μη θέατρο» που διαθέτουμε, καθιστώντας την επικοινωνία με το κοινό της επιεικώς δυσχερή. Υποθέτω ότι οιαδήποτε σοβαρή αντιμετώπισή της δεν μπορεί, δυστυχώς, παρά να αφορά τους θεατές των πρώτων-πρώτων σειρών, οι οποίοι ήταν σε θέση –πάντοτε με τις αναγκαίες αφαιρέσεις- να συλλάβουν το πράγμα με τους όρους δημιουργίας του.
Μήπως θα έπρεπε το Ελληνικό Φεστιβάλ να επανεξετάσει τους χώρους του, προκειμένου να μην υποβιβάζει στην ουσία τους επιλογές του, κατά τα λοιπά ενδιαφέρουσες, τις οποίες άλλωστε φαίνεται να έχει την ειλικρινή πρόθεση να υποδεχθεί με τους καλύτερους δυνατούς όρους;

Το Ηρώδειο ή όποιος άλλος θεατρικός χώρος δεν αποβαίνει τιμητικός παρά μόνο εάν μπορεί να αναδείξει ή έστω να αφομοιώσει αρμονικά την παράσταση που υποδέχεται.